

عکاس: Ólafur K. Magnússon. (منبع: راهنمای ایسلند)

روز تعطیل زنان؛ مبارزه برای برابری دستمزد زن و مرد در ایسلند

چشم‌انداز و انگیزه

در ۲۴ اکتبر ۱۹۷۵ زنان در سراسر ایسلند کشور را از حرکت باز داشتند و به سکون وادار کردند. آن‌ها در اعتراض به نابرابری دستمزد و حقوق میان زن و مرد (فاصله جنسیتی)^۱ از کارهایی که در بیرون از منزل یا در خانه می‌کردند، دست کشیدند تا به این ترتیب اهمیت حیاتی نقش زنان را در کارکرد جامعه ایسلند به نمایش بگذارند.^۲ با وجود آن که در سال ۱۹۶۱ قانونی دائر بر مساوات حقوق زن و مرد در ایسلند وضع شده بود که معیار پرداخت اجرت به زن و مرد را برای کار مشابه یکسان مقرر کرده بود، در دهه هفتاد میلادی زنان هنوز ۳۰ - ۴۰ درصد کم‌تر از همکاران مرد خود حقوق می‌گرفتند. وقت آن رسیده بود

۱- Gap Gender یا «فاصله جنسیتی» - اصطلاحی که در گزارش سالانه مجمع جهانی اقتصادی استفاده می‌شود - تفاوت میان زن و مرد در چهار حوزه کلیدی بهداشت، آموزش، اقتصاد و سیاست در هر کشور است. این تفاوت‌ها رتبه هر کشور را در این گزارش و در جدول رتبه‌بندی برابری جنسیتی در میان ۱۴۴ کشور مشخص می‌کند.

2- "Women Strike, Iceland's Men Feel the Pinch", Montreal Gazette, October 25, 1975.
<https://news.google.com/newspapers?nid=1946&dat=19751025&id=aJMuAAAAIABAJ&sjid=WKE-FAAAAIBAJ&pg=2501,2435431&hl=en>

که برای تغییر وضعیت موجود اقدامی به عمل آید. «یک روز تعطیل برای زنان»، تا به امروز بزرگ‌ترین گردهمایی در فضای آزاد در تاریخ ایسلند بوده است؛ طبق برآوردهای انجام شده ۹۰ درصد زنان کشور در آن شرکت کردند. این رویداد به تنهایی نقطه عطفی در زندگی زنان ایسلند بود. در دهه هفتاد میلادی، شمار زنانی که از دانشگاه فارغ‌التحصیل شدند و به نیروی کار پیوستند، به نحو چشم‌گیری افزایش یافت. بین سال‌های ۱۹۶۰ و ۱۹۸۴ درصد زنانی که در ایسلند کار می‌کردند بیش از دو برابر شد و از ۲۴ درصد به ۶۰ درصد افزایش یافت.^۳

زنان ایسلند تحت تاثیر مبارزات آزادی‌طلبانه زنان در اروپای غربی و آمریکا برای تغییر وضعیت موجود قرار گرفته بودند. در سال ۱۹۷۰، یک سازمان افراطی زنان موسوم به «جوراب‌قرمزی‌ها»^۴ در آگاه کردن افکار عمومی نسبت به نابرابری‌های میان زن و مرد در عرصه‌های مختلف، نقش اساسی ایفا کرد. به فاصله کوتاهی پس از تشکیل این سازمان، پیشنهاد برگزاری اعتصاب در اعتراض به دستمزدهای نابرابر مطرح شد. یکی از فعالان حقوق زنان می‌گوید: «جوراب‌قرمزی‌ها راه را برای آینده هموار کردند. آن‌ها بودند که جرئت کردند و تابوها را شکستند و ما به این خاطر مدیون‌شان هستیم.»^۵

رویدادهای جهانی هم در برانگیختن زنان به حرکت بی‌اثر نبود. هنگامی که سازمان ملل متحد سال ۱۹۷۵ را سال بین‌المللی زنان خواند، نمایندگان پنج گروه بزرگ زنان در ایسلند در تابستان آن سال «کنگره زنان» را در شهر ریکیاویک برگزار کردند. این اولین بار بود که زنان ایسلندی، از هر سن و طبقه اجتماعی و حزب سیاسی گرد هم آمدند تا مشکلات مشترک خود را به بحث بگذارند. در حین کنفرانس، یکی از اعضای «جوراب‌قرمزی‌ها» پیشنهاد کرد: «چطور است که دست به یک اعتصاب سراسری بزنیم؟» تا توجه همگان را به اهمیت کار زنان جلب کنیم.^۶ شرکت‌کنندگان در کنگره تصمیم گرفتند که کلمه «اعتصاب» را با اصطلاح اعتدال‌گرایانه‌تری جایگزین کنند؛ سپس آن‌ها به یک پیشنهاد رسمی مبنی بر دست‌کشیدن از کار و «گرفتن یک روز تعطیل» در تاریخ ۲۴ اکتبر ۱۹۷۵ رأی دادند و آن پیشنهاد تصویب شد.^۷

تصمیم کنگره منجر به آغاز کارزاری از سوی فعالان حقوق زنان شد که عواقب فراگیری به بار آورد. یکی از کنشگران حقوق زن می‌گوید: «بعد از "یک روز تعطیل برای زنان" زنان ایسلند آدم‌های دیگری شدند.»^۸ نه فقط زنان بزرگ‌ترین تظاهرات در تاریخ ایسلند را با موفقیت برگزار کردند، بلکه بذل مشارکت سیاسی زنان و توانمندسازی آن‌ها در همین رویداد کاشته شد. در سال‌های پس از این تظاهرات شمار فزاینده‌ای از زنان برای احراز سمت‌های سیاسی انتخاب شدند، سیاست‌ها و برنامه‌هایی برای حل مسائل زنان اتخاذ و به اجرا گذاشته شد و به تدریج و به مرور زمان فاصله‌ای که میان دستمزد زن و مرد وجود داشت، کاهش یافت.

3- Kaplan, Gisela, *Contemporary Western European Feminism*, New York: Routledge, 2013, p.88.

4- Redstockings

5- Valborg Bentsdottir, quoted in "Women in Red Stockings", Halla Kristin Einarsdottir, Vimeo, 2009. <https://vimeo.com/141731463>

6- "The Day the Women Went on Strike", The Guardian, 18 October, 2005. <https://www.theguardian.com/world/2005/oct/18/gender.uk>

7- Ibid.

8- "Women in Red Stockings", Einarsdottir, 2009, Op.cit.

اهداف و مقاصد

کارزار «یک روز تعطیل برای زنان» دو هدف را دنبال می‌کرد: جلب توجه به فاصله میان دستمزد زن و مرد برای کار یکسان و نشان‌دادن ارزش کار زنان. یکی از سخن‌گویان کنشگران در همان زمان گفت: «ما در پی مطالبه افزایش حقوق ویژه‌ای نیستیم. تنها هدف ما نشان‌دادن بی‌عدالتی‌ای است که با پرداخت مزد کم‌تر، نسبت به زنان اعمال می‌شود.»^۹ اندیشه برگزاری یک اعتصاب از سوی زنان، اگرچه یک اصطلاح ملایم‌تر برای آن انتخاب شد، وسیله‌ای بود که کنشگران برای نیل به این اهداف برگزیدند. یکی از شرکت‌کنندگان می‌گوید: «وقتی پول قطع می‌شود، مردم [از بی‌تفاوتی در می‌آیند و] توجه می‌کنند.»^{۱۰}

پس از پایان کنگره کمیته‌ای تشکیل شد تا برای نیل به سه مقصود اساسی، یک برنامه عملیاتی تدوین کند. این سه مقصود عبارت بودند از: جلب حمایت گسترده‌ترین طیف ممکن برای پروژه «یک روز تعطیل برای زنان»، انجام تبلیغات گسترده و فراگیر برای این رویداد، و به حداکثر رساندن میزان مشارکت در آن. آن‌ها این کار را با موفقیت انجام دادند. در روز ۲۴ اکتبر ۱۹۷۵ قریب به ۲۵ هزار زن کارهای خود، خانه‌ها و فرزندان‌شان را ترک کردند و به تظاهرات کنندگان پیوستند. جمعیت کل ایسلند در آن زمان ۲۲۰ هزار نفر بود. یکی از فعالان می‌گوید: «خیزش گسترده‌ای که در حمایت از این رویداد رخ داد باعث شد که کارفرمایان نتوانند با درخواست زنان برای گرفتن یک روز تعطیل مخالفت کنند.»^{۱۱} بسیاری از بانک‌ها، کارخانه‌ها، مدارس، مهدکودک‌ها و مغازه‌ها تعطیل شدند؛ زیرا بدون کارکنان زن انجام کار روزمره آن‌ها امکان‌پذیر نبود. روزنامه‌های آن روز چاپ نشد؛ چون حرفه‌چین‌ها عمدتاً زن بودند. پروازها لغو شد؛ چون بدون حضور مهمانداران زن پرواز غیرممکن بود. خدمات تلفنی مختل شد. همه کار به عهده مردان گذاشته شده بود و خیلی از پدران فرزندان‌شان را به همراه خود به سر کار بردند. در برخی گزارش‌های تلویزیونی، صدای کودکان در پس‌زمینه گزارش شنیده می‌شد. در مغازه‌ها فروش سوسیس و انواع غذاهای آماده برای مصرف، به حدی بالا رفت که این محصولات کمیاب شد؛ چون مردها به دنبال غذاهای تقریباً آماده برای بچه‌ها بودند. پدران از خستگی از پا در آمدند. بعدها مردها آن روز را «جمعه تمام‌نشدنی» خواندند.^{۱۲} ویگدیس فین بوگادوتیر^{۱۳}، که در سال ۱۹۸۰ اولین رئیس‌جمهور زن ایسلند شد، گفت: «روز بعد همه چیز به حالت عادی بازگشت، با یک تفاوت و آن آگاهی نسبت به نقش زنان به عنوان یکی از ستون‌های اصلی جامعه بود. بسیاری از شرکت‌ها و نهادها در طی این حرکت از کار باز ماندند و این امر نیرو و ضرورت زنان را به نمایش گذاشت. بعد از این رویداد طرز تفکر و نگرش‌ها به طور کامل تغییر کرد.»^{۱۴}

9- Gertrud Steinthorsdottir, quoted in Kaplan, 2013, Op.cit, p. 89.

10- "Women in Red Stockings", Einsrsdottir, 2009, Op.cit.

11- "The Iceland Women's Strike, 1975." <http://libcom.org/history/iceland-women%E2%80%99s-strike-1975>

12- Kalnin, Ints. "Why Thousands of Women in Iceland Left Work Two Hours Early This Week", The Atlantic, 27, October, 2016. <https://www.theatlantic.com/international/archive/2016/10/iceland-women-gender-pay-gap/505460/>; "The Day the Women Went on Strike", Op.cit.

۱۳- (۱۹۳۰-): چهارمین رئیس‌جمهور ایسلند که از سال ۱۹۸۰ تا سال ۱۹۹۶ (۱۶ سال) در این سمت باقی ماند. او اولین زنی بود که در یک رأی‌گیری مستقیم از مردم به مقام ریاست جمهوری رسید و در دو انتخابات بعدی نیز مجدداً به این سمت انتخاب شد تا این که در سال ۱۹۹۶ به تصمیم خودش از نامزدی در انتخابات برای بار سوم امتناع کرد. او در رشته زبان و ادبیات فرانسه، تاریخ تئاتر و علوم تربیتی در فرانسه، ایسلند و دانمارک تحصیل کرده است.

14- Ibid.

رهبری

سازمان‌دهی فعالیت‌ها برای برگزاری «یک روز تعطیل برای زنان» به یک کمیته هشت نفری محول شد که اعضای آن فعالان حقوق زن بودند و پیشنهاد «یک روز تعطیل برای زنان» که در تابستان همان سال در کنگره زنان به رأی شرکت‌کنندگان گذاشته شده بود را همین هشت نفر نوشته بودند. یک عضو جنبش «جوراب‌قرمزی‌ها» نیز به این گروه پیوست. اولین اقدام این گروه نوشتن نامه‌هایی به اتحادیه‌های کارگری، سازمان‌های زنان و سایر گروه‌های ذی‌نفع برای دعوت کردن آن‌ها به تعیین نمایندگان بود که در یک کمیته تدارکاتی بزرگ‌تر - برای برنامه‌ریزی رویداد ۲۴ اکتبر و رایزنی درباره آنچه باید در این روز انجام داد - شرکت کنند. آن‌ها همچنین در برخی اماکن کار دست به یک همه‌پرسی زدند تا دریابند که آیا نیروی کار زن از پیشنهاد «یک روز تعطیل کاری» حمایت خواهد کرد یا نه. پاسخ به این همه‌پرسی‌ها قاطع و مثبت بود؛ بین ۸۰ تا ۱۰۰ درصد زنانی که در همه‌پرسی شرکت کردند به این ابتکار پاسخ مثبت دادند. سازمان‌ها و گروه‌هایی که این کمیته با آن‌ها تماس گرفت نیز مشتاقانه از این ابتکار استقبال کردند. در ماه سپتامبر اعضای بیش از پنجاه گروه گرد هم آمدند و پس از انتخاب یک کمیته اجرایی ده‌نفره، پنج کارگروه تشکیل دادند: کارگروه برنامه‌ریزی روابط عمومی، کارگروه رسانه‌های جمعی، کارگروه امور مالی، کارگروه برنامه‌ها و کارگروه ملی که وظیفه‌اش جلب حمایت و مشارکت زنان در سایر شهرهای کشور [علاوه بر پایتخت] بود. آن‌ها همچنین یک نفر را به عنوان هماهنگ‌کننده برگزیدند که وظیفه‌اش هماهنگ کردن اقدامات کارگروه‌ها بود. همه زنانی که در این تلاش‌ها مشارکت کردند داوطلبانه کار می‌کردند و تصمیم بر این شد که تشکیلات مزبور ساختار رسمی نداشته باشد تا به این ترتیب هر کس که مایل به مشارکت باشد بتواند به کارگروه‌ها بپیوندد و پیشنهادات خود را با آن‌ها در میان بگذارد و در برنامه‌ریزی فعالیت‌ها مساعدت کند.^{۱۵}

کمیتهٔ اجرایی ۱۹۷۵. (منبع: آرشیو تاریخ زنان ایسلند)

فضای مدنی

ایسلند در سال ۱۹۴۴ از دانمارک مستقل شد و از آن زمان نظام سیاسی آن، یک دموکراسی مشروطه با یک رئیس جمهور، یک پارلمان و قوه قضائیه است. رئیس جمهور جنبه تشریفاتی دارد و پارلمان، که نهاد قانون گذاری است، تنها دارای یک مجلس متشکل از ۶۳ نماینده است. رئیس جمهور و اعضای پارلمان مستقیماً از سوی مردم انتخاب می شوند و قوه قضائیه از استقلال برخوردار است. نخست وزیر، که رئیس دولت است، از سوی رئیس جمهور تعیین و منصوب می شود. سابقه نهاد قانون گذاری در این کشور به حدود سال ۹۳۸ میلادی باز می گردد و کهن ترین دستگاه قانون گذاری جهان به شمار می آید. فضای مدنی در این کشور از دیرباز مشوق سازمان های فعال در جامعه مدنی و فعالیت سیاسی از هر نوع بوده است. ایسلند همیشه در رتبه بندی های «خانه آزادی»^{۱۶} بالاترین رتبه ها را در حقوق مدنی و سیاسی کسب کرده است.^{۱۷} مطبوعات در این کشور آزاد و مستقل هستند و فساد در کشور نادر است. در گزارش سال ۲۰۱۷ سازمان گزارشگران بدون مرز^{۱۸} درباره آزادی و استقلال مطبوعات در ۱۸۰ کشور جهان، ایسلند رتبه ۱۰ را احرار کرد. در رتبه بندی شاخص جهانی فساد در سال ۲۰۱۶، که توسط سازمان شفافیت بین الملل منتشر شد، ایسلند در میان ۱۷۶ کشور رتبه ۱۴ را کسب کرد.^{۱۹}

حقوق زنان در ایسلند پیش از سایر کشورهای اروپایی به رسمیت شناخته شد. در سال ۱۸۵۰ زنان از حق ارث برابر با مردان برخوردار بودند و در سال ۱۹۰۰ حق اداره درآمد و املاک شخصی به آن ها اعطا شد.^{۲۰} از سال ۱۹۱۵ حق رأی دادن و احراز سمت های دولتی به زنان داده شد؛ مشروط بر آن که بیش از ۴۰ سال داشته باشند (مردان از ۲۵ سالگی واجد شرایط شناخته می شدند). البته این محدودیت سنی تبعیض آمیز در سال ۱۹۲۰ رفع شد.^{۲۱} اولین سازمان رسمی زنان در ایسلند، انجمن حقوق زنان ایسلند (IWRA)^{۲۲} بود که در سال ۱۹۰۷ تاسیس شد و هنوز هم به فعالیت های خود برای احقاق حقوق زنان ادامه می دهد. در پایان جنگ دوم جهانی پس از یک دوران سکون نسبی زنان در دهه ۶۰ میلادی - تحت تاثیر فعالیت های گروه های طرفدار آزادی زنان، اعتراضات دانشجویی و سایر جنبش های اجتماعی - فعال تر شدند. «جوراب قرمزی ها» نام خود را از جنبشی با همین نام، که در ایالات متحده آمریکا شکل گرفته بود، اقتباس کردند.^{۲۳} در دهه ۷۰ میلادی، یک سوم کل زنان ایسلند عضو یکی از پنج سازمان

۱۶- House Freedom: اندیشکده و موسسه ای تحقیقاتی که در سال ۱۹۴۱ در واشنگتن دی.سی بنیاد نهاده شد. این اندیشکده یک سازمان غیردولتی (NGO) است که برای حمایت از دموکراسی، آزادی سیاسی و حقوق بشر تحقیقات و فعالیت های حمایتی می کند. از اولین رؤسای این اندیشکده، النور روزولت بود.

17- "Freedom in the World, Iceland", Freedom House, Various years. <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2018/iceland>

18- 2017 World Press Freedom Index.

19- Corruption Perceptions Index 2016, published by Transparency International, 25 January 2017.

20- "Gender Equality in Iceland", The Center for Gender Equality, 2015, pp.54-58.

https://www.jafnretti.is/static/files/utgefild_efni_af_gomlu_sidu/gender_equality_in_iceland_2017.pdf

21- "Women's Suffrage in Iceland", Kvinnasögusafn Íslands, 2006. <https://kvinnasogusafn.is/index.php?page=womens-suffrage>

۲۲- The Icelandic Women's Rights Association یا انجمن حقوق زنان ایسلند در سال ۱۹۰۷ تاسیس شد و هدف اصلی آن تحصیل مساوات کامل سیاسی زنان با مردان و حق رأی و حق اشتغال زنان برابر با مردان بود. اولین موفقیت آن در سال ۱۹۰۸ انتخاب چهار زن برای عضویت در شورای شهر ریکیاویک بود. در سال ۱۹۱۱ زنان از امکانات تعلیم و تربیتی مساوی با مردان برخوردار شدند و در سال ۱۹۲۰ حق رأی مساوی با مردان در انتخابات پارلمانی به آن ها اعطا شد.

۲۳- Redstockings of the Women's Liberation Movement. یک گروه تندرو فمینیست که در سال ۱۹۶۹ در شهر نیویورک بنیاد گذاشته شد.

بزرگ زنان در این کشور بودند.^{۲۴} به دنبال رویداد «یک روز تعطیل برای زنان» شبکه وسیعی از سازمان‌ها در جامعه مدنی شکل گرفت که موضوع فعالیت‌هایشان حقوق زنان، برابری زن و مرد و مسائل مربوط به گسترش خشونت‌های جنسیتی بود.^{۲۵} نفوذ این سازمان‌های غیردولتی (NGO) توأم با افزایش شمار «متحدهای خودی» در درون دولت، در پیشبرد اهداف زنان در زمینه تساوی زن و مرد نقش اساسی و موثری ایفا کرد.^{۲۶}

برچسب تبلیغاتی برای «یک روز تعطیل برای زنان». (منبع: آرشیو تاریخ زنان ایسلند)

پیام و مخاطب

کنشگرانی که پیامشان دستمزد برابر برای کار برابر بود، طیف وسیعی از مخاطبان را هدف قرار دادند. مخاطبان اصلی عبارت بودند از: مردان به عنوان همسر، پدر، کارفرما و شهروند؛ کارفرمایان و صاحبان کسب و کار؛ و رهبران منتخب سیاسی و مقامات و ماموران عالی‌رتبه دولتی. آن‌ها پیام خود را به شیوه‌ای آشنا کردند که همه‌شمول باشد و جنبه چالشی نداشته باشد تا مخالفت در همه جبهه‌ها را به حداقل کاهش دهد.

در هفته‌های قبل از ۲۴ اکتبر، دست‌اندرکاران سازمان‌دهی این رویداد یک رشته فعالیت در زمینه روابط عمومی را برنامه‌ریزی و توجه رسانه‌ها را به خود جلب کردند. کمیته روابط عمومی نامه‌ای را با عنوان «چرا یک روز تعطیل برای زنان؟» در ۴۷ هزار نسخه چاپ و توزیع کرد. داوطلبانی که در سازمان‌دهی این رویداد مشارکت داشتند و همه زن بودند، موافقت سردبیران روزنامه‌ها را جلب کردند تا درباره این رویداد تبلیغ کنند و مقالاتی درباره تبعیض جنسیتی و مسائل مربوط به زنان درج کنند. کمیته رسانه‌های جمعی، اعلامیه‌های مطبوعاتی منتشر کرد. برنامه‌های رادیویی و تلویزیونی ترتیب داده شد. ۲۵ هزار برچسب «یک روز تعطیل برای زنان» چاپ شد و به فروش رسید؛ هزار پوستر دیواری منتشر شد که در آن‌ها از زنان دعوت به همبستگی در این رویداد شده بود و بر اهمیت و ارزش کار زنان در طول تاریخ تاکید شده بود.

24- Einarsdottir, Else Mia and Gerdur Steinhorsdottir, "The Day the Children Came to the Office", Op.cit.; <https://countryeconomy.com/demography/population/iceland?year=1970>.

25- "Gender Equality in Iceland, The Center for Gender Equality, 2017. http://jafnretti.is/D10/_Files/Gender_Equality_in_Iceland_2017.pdf, pp 54 - 58.

26- Htun, Mala and Laurel Weldon, "When Do Governments Promote Women's Rights? A Framework for the Comparative Analysis of Sex Equality Policy", *Perspectives on Politics*, Vol. 8 No.1, March 2010, pp. 207 - 216.

(منبع: <http://libcom.org>)

در روز موعود، رسانه‌های خبری در سراسر کشور رویدادهای روز را پوشش خبری دادند و ایستگاه‌های رادیویی ترانه‌هایی را که به‌ویژه برای این رویداد ساخته شده بود، پخش کردند. به لطف تلاش‌های کمیته رسانه‌های جمعی، روزنامه‌های صبح کشور همه سرمقالات خود را به موضوع نقش زنان در جامعه اختصاص دادند. طی یک راهپیمایی دوساعته در مرکز شهر ریکیاویک سخنرانان سرشناس، از جمله دو عضو زن مجلس قانون‌گذاری، سخنرانی و زنان را به مشارکت در سیاست تشویق کردند. در سایر نقاط کشور بیش از بیست راهپیمایی برگزار شد. ترانه‌ها، قرائت نوشتارها و نمایشنامه‌ها اجرا شد؛ اغلب آن‌ها روایاتی از تجربیات تکان‌دهنده زنان بود. یکی از شرکت‌کنندگان می‌گوید: «ما، قدرتی که زنان وقتی با هم متحد می‌شوند از خود نشان می‌دهند، را کاملاً حس کردیم.»^{۲۷} یکی دیگر از شرکت‌کنندگان گفت: «انرژی شگفت‌انگیزی در فضا و در همه چیز بود، و یک حس فوق‌العاده همبستگی و قدرت بین همه زنانی که در آن روز آفتابی در میدان بزرگ شهر در کنار هم بودند.»^{۲۸} مردان زمانی واقعبینانه امر را درک کردند که ناگزیر شدند همه کارها را، چه در خانه و چه در محل کار، به تنهایی عهده‌دار شوند. یکی از روزنامه‌ها در تیترو موجزی لب کلام را خلاصه کرد: «زنان اعتصاب می‌کنند، مردهای ایسلند هزینه‌اش را می‌پردازند.»^{۲۹}

27- Einarsdottir, Else Mia and Gerdur Steinhorsdottir, "The Day the Children Came to the Office".

<http://kvinnasogusafn.is/index.php?page=Women-s-Day-Off-1975>

28- Vigdis Finnbogadóttir, quoted in "The Day Iceland's Women Went on Strike" BBC, October 23, 2015, Op.cit.

29- "Women Strike, Iceland's Men Feel the Pinch", Montreal Gazette, October 25, 1975, Op.cit.

صحنه ای از «یک روز تعطیل برای زنان»، ۲۴ اکتبر ۱۹۷۵. (منبع: <http://libcom.org>)

کمیته اجرایی، چندین مکان را در شهر ریکیاویک تدارک دید تا زنان بتوانند در پایان راهپیمایی در آن گرد هم جمع شوند و ضمن نوشیدن قهوه درباره وقایع روز با هم صحبت کنند. هنرمندان به صورت داوطلبانه به این اماکن رفتند و برنامه اجرا کردند. غروب همان روز، نمایندگان کارزار «یک روز تعطیل برای زنان» در یک برنامه رادیویی درباره وقایع روز در ریکیاویک و سایر نقاط کشور صحبت کردند.

«یک روز تعطیل برای زنان» از بسیاری جهات رویداد موفقیت آمیزی بود. یک سال بعد، قانون مساوات زن و مرد در پارلمان تصویب شد که تبعیض جنسیتی در اشتغال و آموزش را غیرقانونی اعلام کرد و یک شورای مساوات جنسیتی به وجود آمد که مسئول به اجرا گذاشتن این قانون شد. زنان بیش تری وارد عرصه سیاست و دولت شدند. ویگدیس فین بوگادوتیر، اولین رئیس جمهور زن ایسلند، موفقیت انتخاباتی و تمایل خود را به نامزدی برای احراز سمت ریاست جمهوری ناشی از کارزار «یک روز تعطیل برای زنان» می داند.^{۳۰} در سال ۱۹۸۳ سازمان «اتحاد زنان»^{۳۱} با هدف معرفی نامزدهای زن برای احراز سمت های سیاسی در کشور شکل گرفت. در سال ۱۹۷۹ تنها ۵ درصد از اعضای مجلس قانون گذاری در ایسلند زن بودند. این رقم در اولین انتخاباتی که سازمان اتحاد زنان در آن شرکت کرد به ۱۵ درصد افزایش یافت. در سال ۱۹۹۹، ۳۵ درصد از نمایندگان مجلس زن بودند. در انتخابات ۲۰۱۶ این رقم به ۴۸ درصد

30- "The Day the Women Went on Strike", The Guardian, 18 October, 2005, Op.cit.

۳۱- The Women's Alliance: یک حزب سیاسی طرفدار حقوق زنان بود که از سال ۱۹۸۳ تا سال ۱۹۹۹ در صحنه سیاسی ایسلند حضور پررنگ داشت. این حزب در سال ۱۹۸۳ سه نماینده، در سال ۱۹۸۷ شش نماینده، در سال ۱۹۹۱ پنج نماینده و در سال ۱۹۹۵ سه نماینده در مجلس داشت.

رسید که در تاریخ مشارکت زنان در پارلمان ایسلند بی سابقه بوده است.^{۳۲} در طول این مدت سیاست‌ها و قوانینی در زمینه مرخصی با حقوق برای والدین، خشونت علیه زنان، تخصیص بودجه بر اساس جنسیت و غیره اتخاذ و وضع شده است.

این دستاوردهای سیاسی سریع‌تر از پیشرفتی که در راستای حذف شکاف میان دستمزد زن و مرد انتظار می‌رفت، حاصل شد. تا سال ۲۰۰۵ این شکاف تقریباً به همان میزان قبلی باقی مانده بود و زنان هنوز فقط ۶۵ درصد دستمزد مردان، حقوق می‌گرفتند. زنان ایسلندی برای آن‌که مشکل شکاف در دستمزدها را مطرح و تفهیم کنند در ۲۴ اکتبر ۲۰۰۵ بار دیگر یک «روز تعطیل» اعلام کردند. آن‌ها برای آن‌که به طور برجسته تفاوت میان دستمزد زن و مرد را به نمایش بگذارند، ۶۵ درصد آن روز را کار کردند و ساعت ۲:۰۸ بعدازظهر دست از کار کشیدند. ۵۰ هزار نفر، که اغلب‌شان زن بودند، در میدان مرکز شهر ریکیاویک جمع شدند؛ در سایر نقاط کشور نیز ۱۰ هزار نفر به این حرکت پیوستند. رویدادهای مشابهی در سال‌های ۲۰۱۰ و ۲۰۱۶ ترتیب داده شد که با مشارکت چشمگیر مواجه شد. دست‌اندرکاران سازمان‌دهی آن رویدادها، یک ائتلاف فراگیر مشتمل بر بیست و پنج سازمان و نهاد زنان از سراسر کشور را تشکیل دادند. همانند گذشته این اعتصابات از حمایت بسیاری از اتحادیه‌ها، رهبران سیاسی، کارفرمایان و مردان برخوردار بود. یک مدیر مرد بانک ضمن اشاره به اعتصاب زنان در سال ۲۰۱۰ اعلام کرد که «قاطعانه از این حرکت حمایت می‌کند... این حرکت اقدام مثبتی است و خوب است که مبارزه را به مردم یادآوری کرد و در دستور کار گذاشت.»^{۳۳} پدیری که در اعتراضات سال ۲۰۱۶ در این باره از او سوال شد، گفت که از مطالبات زنان، علی‌رغم مشکلاتی که می‌آفریند، حمایت می‌کند. وقتی از او سوال شد انگیزه او از این حمایت چیست به دخترش اشاره کرد و گفت: «برای این‌که در آینده حقوق او با حقوق یک مرد برابر باشد.»^{۳۴}

در سال‌های بعد، زنان علاوه بر اعتراض به شکاف میان دستمزد زن و مرد، علیه خشونت جنسی و میزان اندک محکومیت کسانی که مرتکب تجاوز جنسی می‌شوند (در مقایسه با تعداد موارد گزارش شده) اعتراض کردند. گودرُن یونسدوتیر^{۳۵}، یکی از دست‌اندرکاران سازمان‌دهی «یک روز تعطیل برای زنان»، این رویداد را «توانمندساختن در بهترین شکل آن» خواند و گفت که «هنوز کارهای بسیار در پیش است. این یک نیرویی است که باید راه فعال‌کردنش را پیدا کنیم.»^{۳۶} اختلاف در دستمزد زن و مرد مشکلی دیردرمان بوده است. در اعتراضات سال ۲۰۱۶ زنان محل کار خود را در ساعت ۲:۳۸ بعدازظهر ترک کردند، که فقط ۳۰ دقیقه از سال ۲۰۰۵ دیرتر بود. یکی از کنشگران در این باره می‌گوید: «مردم متوجه شده‌اند که این یک مشکل سیستماتیک است و ما باید با روش‌های جدید از عهده آن برآییم.»^{۳۷}

تلاش برای یافتن شیوه‌ای جدید عملاً در جریان بود. در سال ۲۰۰۸ قانون مساوات منزلت اجتماعی و حقوق زنان با مردان تصویب شد که در آن رویه‌های جدیدی برای برخورد با تبعیض علیه زنان در موضوع

32- "Gender Equality in Iceland", The Center for Gender Equality, 2017, Op.cit, p.24.

33- "Women in Iceland Take the Day Off", Iceland Review, 26 October, 2010. <https://www.icelandreview.com/news/women-iceland-take-the-day-off/>

34- Kalni, Ints. The Atlantic, 27 October 2016, Op.cit.

35- Gudrun Jonsdottir

36- Johnson, Janet Elise, "The most feminist place in the World", The Nation, 2011. <https://www.thenation.com/article/most-feminist-place-world/>

37- "Iceland Now the First Country to Enforce Equal Pay for Women and Men", BBC news, January 3, 2018. <https://www.bbc.co.uk/bbcthree/article/253d8b3e-1891-43ab-8848-4a5110bda171>

دستمزدها پیش‌بینی شده بود. در اکتبر ۲۰۱۲ یک برنامه کار عملیاتی برای دستیابی به برابری حقوق و دستمزد زنان با مردان اعلام شد که در آن مقرر شده بود کارفرمایان در پرداخت دستمزد، استانداردهای یکسان به کار برند.^{۳۸} در ژانویه ۲۰۱۸ و بر مبنای این پیش‌زمینه قبلی، قانون جدیدی تصویب شد که به موجب آن شرکت‌های بازرگانی ملزم بودند ثابت کنند به کارکنان زن و مردی که در استخدام‌شان هستند برای کار مشابه دستمزد مساوی پرداخت می‌کنند.^{۳۹} شرکت‌هایی که بیش از ۲۵ نفر در استخدام خود داشتند نیز باید به طور ادواری و مرتباً سندی رسمی دایر بر پرداخت حقوق مساوی به کسانی که کار مشابه انجام می‌دهند - صرف نظر از جنسیت، قومیت یا گرایش جنسی - ارائه کنند. در سال ۲۰۱۷ در ایسلند زنان ۸۰ درصد حقوق مردان، دستمزد دریافت می‌کردند؛ هدف دولت این است که تا سال ۲۰۲۲ به تساوی کامل حقوق زن و مرد دست یابد.^{۴۰}

ابتکار زنان در ایسلند با گذشت زمان در ابعاد بین‌المللی اثربخش شد؛ زنان لهستانی با الهام از تجربه زنان ایسلند، در سال ۲۰۱۶ در اعتراض به لایحه‌ای که به مجلس پیشنهاد شده بود و سقط جنین را جرم می‌شناخت دست به اعتصاب زدند. در همان سال زنان در کره جنوبی، آرژانتین و سایر کشورها دست به اعتصاب زدند. در اکتبر ۲۰۱۶ شبکه جهانی «اعتصاب بین‌المللی زنان» (IWS)^{۴۱} در واکنش به «تعرضاتی اجتماعی، حقوقی، سیاسی، کلامی و معنوی که زنان تجربه کرده بودند» تاسیس شد.^{۴۲} این نهاد اولین اعتصاب بین‌المللی زنان را در روز جهانی زن در تاریخ ۸ مارس ۲۰۱۷ سازمان‌دهی کرد. زنان در بیش از پنجاه کشور با اقدام به اعتصاب یا اقداماتی مستقیم، که نبود مساوات میان زن و مرد را به شکل برجسته‌ای نشان می‌داد، در این رویداد شرکت کردند تا با شعار «همبستگی سلاح ما است» حقوق پایمال شده خود را مطالبه کنند.^{۴۳}

ابتکاراتی از این دست و اراده مستمر در مبارزه برای مساوات جنسیتی موجب شده است که ایسلند به عنوان یک رهبر پیشگام حقوق زنان در سطح جهانی شناخته شود. بین سال‌های ۲۰۰۹ و ۲۰۱۶ مجمع جهانی اقتصاد^{۴۴} ایسلند را از حیث برابری جنسیتی در میان بیش از ۱۰۰ کشور در جهان، در رتبه اول قرار داد.^{۴۵} اگرچه فضای مدنی و اجتماعی در ایسلند موجب تسهیلاتی برای تلاش‌های زنان شده است، پیشرفت کشور به سوی مساوات زن و مرد از سال ۱۹۷۵ بیش از هر چیز ناشی از پشتکار و تعهد کنشگران برای ایجاد تغییرات ملموس و واقعی بوده است. زنان نه فقط به سامان‌دهی و تشکیل ائتلاف برای تغییر ادامه دادند، بلکه به سرعت و به طور مستقیم در سطح ملی و محلی وارد صحنه سیاسی شدند. اراده مستمر در این مبارزه برابری زن و مرد را به یک هدف ملی در ایسلند تبدیل کرده که فقط محدود به زنان این

38- Ibid.

39- "Iceland Now the First Country to Enforce Equal Pay for Women and Men." BBC news. January 3, 2018. Op.cit.

40- Ibid.; "Global Gender Gap Report, Iceland", World Economic Forum, 2016. <http://reports.weforum.org/global-gender-gap-report-2016/economics/#economy=ISL>

۴۱- The International Women's Strike: یک حرکت بین‌المللی در سطح جهانی است که بیش از ۵۰ کشور در آن مشارکت دارند.

42- International Women's Strike, Homepage. <https://www.womenstrikeus.org>

43- "We are international, we are everywhere: women unite in global strike", The Guardian.

۴۴- The World Economic Forum یا مجمع جهانی اقتصاد که مقر آن در ژنو است در سال ۱۹۷۱ تاسیس شد و یک نهاد غیرانتفاعی است. هدف آن بهبود وضعیت جهان با مشارکت رهبران سیاسی و اقتصادی و فکری در سطح جهانی است.

45- "Global Gender Gap Report", World Economic Forum, 2016, Op.cit.

اولین رئیس جمهور زن ایسلند: ویگدیس فین بوگادوتیر. (منبع: راهنمای آیسلند)

کشور نمی‌شود. در روز جهانی زن در سال ۲۰۱۷، بیچارنی بندیکسن^{۴۶}، نخست وزیر این کشور، اعلام کرد: «برابری زن و مرد به سود همه ما است. امروز شاید ما در این زمینه رتبه اول را در جهان کسب کرده باشیم، اما هنوز به هدف نرسیده‌ایم.»^{۴۷} مردم ایسلند، اعم از زن و مرد، با اراده مصمم به تلاش خود برای نیل به برابری زن و مرد ادامه خواهند داد و در این روند در سطح بین‌المللی نقش رهبری خواهند داشت.

۴۶- Bjarni Benediktsson (۱۹۷۰): وزیر دارایی کنونی ایسلند و نخست‌وزیر این کشور از ژانویه تا نوامبر ۲۰۱۷.
 47- Bill Chappell, Iceland Plans to Become First Country Requiring Equal Pay for Women, National Public Radio, March 9, 2017.
<https://www.npr.org/sections/thetwo-way/2017/03/09/519438460/iceland-plans-to-become-worlds-first-country-to-require-equal-pay-for-women>

برای مطالعه بیش تر:

News and Analysis

- Einarsdottir, Else Mía and Gerdur Steinthorsdottir. “The day the children came to the offices.” 1977. <http://kvennasogusafn.is/index.php?page=Women-s-Day-Off-1975>
- “Freedom in the World, Iceland.” Freedom House. Various years. <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2018/iceland>
- “Gender Equality in Iceland.” The Center for Gender Equality, Iceland. March 2017. http://jafnretti.is/D10/_Files/Gender_Equality_in_Iceland_2017.pdf
- “Iceland Now the First Country to Enforce Equal Pay for Women and Men.” BBC news. January 3, 2018. <https://www.bbc.co.uk/bbcthree/article/253d8b3e-1891-43ab-8848-4a5110bda171>
- “Icelandic Shadow Report for CEDAW.” Icelandic Human Rights Centre and Icelandic Women’s Rights Association. 2016. <https://view.publitas.com/kvenrettindafelag/icelandic-shadow-report-for-cedaw-2016/page/1>
- Icelandic Women’s Rights Association homepage. <http://kvenrettindafelag.is/en/>
- Kalnins, Ints. “Why Thousands of Women in Iceland Left Work Two Hours Early This Week.” The Atlantic. October 27, 2016. <https://www.theatlantic.com/international/archive/2016/10/iceland-women-gender-pay-gap/505460/>
- Htun, Mala and Laurel Weldon. “When Do Governments Promote Women’s Rights? A Framework for the Comparative Analysis of Sex Equality Policy.” *Perspectives on Politics*. Vol. 8 No.1, March 2010. pp. 207-216.
- Johnson, Janet Elise. “The most feminist place in the world.” The Nation.2011. <https://www.thenation.com/article/most-feminist-place-world/>
- Reporters Without Borders. “2017 World Press Freedom Index.” 2017. <https://rsf.org/en/ranking>
- “The Day the Women Went on Strike.” The Guardian. October 18, 2005. <https://www.theguardian.com/world/2005/oct/18/gender.uk>
- “Women strike, Iceland’s men feel the pinch” The Montreal Gazette. October 25, 1975 https://news.google.com/newspapers?nid=1946&dat=19751025&id=aJMuAAAAIABA.J&sjid=WKEFAAAAIBA&pg=2501_2435431&hl=en

- Styrkarsdottir, Auour. "From social movement to political party: the new women's movement in Iceland". In Dahlerup, Drude, European Consortium for Political Research, *The New Women's Movement : Feminism and Political Power in Europe and the USA*. London: SAGE. 1986.
- Timmer, Alexandra and Linda Senden. "A Comparative Analysis of Gender Equality Law in Europe, 2015." Brussels. European Commission. 2016. <http://www.equalitylaw.eu/downloads/3823-a-comparative-analysis-of-gender-equality-law-in-europe-2015-pdf-1-03-mb>
- Women's History Archives. A repository of records of the history of Icelandic women. <http://kvennasogusafn.is/index.php?page=english>

Books

- Kaplan, Gisela. *Contemporary Western European Feminism*. New York: Routledge. 2013.

Videos

- "Income Equality Now: Women in Iceland Walk Out." Youtube. 2016. https://www.youtube.com/watch?v=IV3_3ISfX60&feature=youtu.be
- "Women in Red Stockings." Halla Kristin Einarsdottir. Vimeo. 2009. A documentary about Iceland's Red Stocking movement 1970-1980, including the 1975 Women's Day Off. <https://vimeo.com/141731463>
- "Iceland's Women Strike." BBC World Service. 23 October, 2015. www.bbc.co.uk/programmes/p035q113